

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Fahrettin KOCA tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Asbest, lifsi ve kristal yapıya sahip; magnezyum silikat, kalsiyum magnezyum silikat, demir magnezyum silikat ve kompleks sodyum demir silikat bileşimi şeklinde bulunan bir grup mineraldir. İyi ısı ve ses yalıtımı sağlayan asbest özellikle sanayi ve inşaat alanında 3.000'in üzerinde üründe kullanılmıştır. Asbestin, Türkiye'de üretimi, kullanımı, piyasa arzı ile asbest içeren eşyaların piyasaya arzı, 31 Aralık 2010 tarihinden itibaren yasaklanmıştır. Bu tarihten önce yapılan binalar ve sanayi ürünleri büyük oranda asbest içermektedir. Kanseri Araştırmaları Ajansı (IARC), asbesti, kesin kanserojen olarak tanımlamış ve kanserojen maddeler listesinde 1. grupta sınıflandırılmıştır. Birçok ciddi hastalığın oluşmasına da zemin hazırlamaktadır. Ciltte ve akciğer zarlarında yaraların oluşmasına, akciğerin sertleşmesine, akciğer zarı ve karın zarı kanseri olan Mezotelyoma hastalığına, gırtlak kanserine, sindirim sistemi kanserlerine, eklemlerde kireçlenme oluşumuna neden olmaktadır. Asbest kaynaklı hastalıklarda, asbeste maruz kalınan süre ve ortamda bulunan asbest miktarı da önem taşımaktadır. Asbest lifleri havalandıklarında hava akımı az olsa bile günlerce havada asılı kalabilmektedir. Asbeste maruz kalındığı süreçten itibaren 10 yıl veya 20 yıl sonra hastalıklar ortaya çıkmaktadır. Eylül 2012 tarihinde yayınlanan, Türkiye Mezotelyoma Çalışma Grubu, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu ve ESOGÜ Akciğer ve Plevre Kanseri Araştırma Merkezi'nin hazırladıkları, Türkiye Asbest Kontrolü Stratejik Planı raporunda, asbest temasının önemli bir halk sağlığı sorunu olduğu, Türkiye'de asbest temasının çoğunlukla kırsal alanda gerçekleştiği ortaya konmuştur. Türk Toraks Derneği 2017 yılında yayınladığı raporda, binaların asbest haritalamalarının ve asbest kullanılan alanlara ait kayıtların yetersiz olması nedeniyle riskli binaların tayini yapılamamakta, kentsel dönüşüm sürecinde ortaya çıkan çevresel veya mesleki asbest yükü tam olarak ortaya konamamakta olduğunu ve kentsel dönüşüm sürecinde asbest ve diğer kimyasallar ile ilişkili hastalıkların erken saptanabilmesine yönelik sürveyans çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Türkiye'de, önemli bir halk sağlığı ve çevre sorunu olan asbest yasaklanmasına karşın hala asbestli ürünlerin amyanthli ürün adıyla satışı ve kırsal alanda asbestli maddelerin kullanımı

3338

devam etmektedir. Asbestli ürünlerinin imhası da çok ciddi çevresel bir etkiye sahiptir. 2010 yılı sonrasında Kentsel dönüşüm kapsamında, Ankara Havagazı Fabrikası örneğinde olduğu gibi, asbest taşıma riski dikkate alınmadan, bilimsellikten uzak bir şekilde binaların yıkımı yapılmaktadır. Yanlış bertaraf ve imha faaliyetleri sadece söküm yapanların sağlığını değil, çevrede yaşayanlar için de büyük tehlike oluşturmaktadır. 13-10-2021 tarihinde Resmi Gazete 'de yayınlanan Binaların Yıkılması Hakkında Yönetmeliğin amacı; binaların yıkım faaliyetlerinin çevre ve insan sağlığı ile güvenliğine zarar vermeyecek şekilde gerçekleştirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olarak açıklanmış ve yıkım faaliyetinde; insan sağlığını, can ve mal güvenliğini ve çevreyi korumanın esas olduğu belirlenmesine karşın yönetmeliğin neden 1/7/2022 tarihinde yürürlüğe gireceği anlaşılamamaktadır. Yakınlarını asbest soluması nedeniyle kaybeden ve bu konuda farkındalık yaratmak isteyen Türkiye Asbest Mağdurları Grubu (TAMG) ve Asbest Söküm Uzmanları Derneği de halkın asbest konusunda bilinçlenmesi ve yetkililerin bu soruna çare bulması için uzun yıllardır mücadele vermek zorunda kalmışlardır.

Bu bağlamda;

1- 13-10-2021 tarihinde Resmi Gazete 'de yayınlanan Binaların Yıkılması Hakkında Yönetmeliğin 1/7/2022 tarihinde değil de biran önce yürürlüğe girmesi için Bakanlığınızın girişimi olacak mıdır?

2-Bakanlığınız kendi bünyesinde, asbestin neden olduğu halk sağlığı konusunda araştırma yapmış mıdır? Bu konuda demokratik toplum örgütlerinin görüşleri dikkate alınmakta mıdır?

3- Bakanlığınız bünyesinde asbestin neden olduğu hastalıklar konusunda uzmanlaşmış bir ekip var mıdır? Belediyeler ve halkı asbestli binaların yıkımı ve bertarafı sürecinde neden olunacak sağlık sorunları konusunda bilgilendirilmekte midir?

4- Kentsel dönüşüm sürecinde asbest ve diğer kimyasallar ile ilişkili hastalıkların erken saptanabilmesine yönelik surveyans çalışmalarınız var mıdır?

5- Kanser hastalarının asbeste maruziyeti konusunda Bakanlığınızda veriler mevcut mudur? Bu veriler kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?

6- Asbestli ürünlerin amyanlı ürün adıyla satışının ve kırsal alanda halkın asbestli toprak vs kullanmasının engellenmesi için Bakanlığınızın çalışması var mıdır? Bu konuda ilgili kamu kurumları ile işbirliği yapacak mısınız?